

TAJNÝ ROZKAZ

MINISTRA NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI

Ročník 1953

V Praze dne 11. května 1953

Číslo 76

OBSAH: 81. Závady v operativní práci příslušníků NB v Prostějově.

81

231/80-1

Závady v operativní práci příslušníků NB v Prostějově

Dne 10. dubna 1953 došlo na náměstí v Prostějově, kraj Olomouc, ke sročení, které vyústilo v protest proti odstranění pomníku bývalého presidenta T. G. Masaryka. Od 12 do 24 hodin shromáždil se kolem provokačních bojůvek z jednotlivých bývalých soukromokapitalistických živlů a příslušníků reakčních stran větší dav, z něhož byla provolávána různá masarykovská i protistátní hesla. Část davu, povzbuzená reakčními živly, vytloukla v budově MNV okna, vývrátila trámem vrata a insultovala několik osob z řad místního stranického aktivu a SNB.

Záminku k vyprovokování demonstrace poskytlo nepřátelským živlům tajné odstranění pomníku T. G. Masaryka v noci z 9. na 10. dubna.

Odstranění pomníku bylo provedeno bez předchozí uvědomovací kampaně a bez účasti širokých mas pracujících, kteří odstranění pomníku žádají a schvalují. Místní úřady neuvědomily krajské úřady a KV-KSC o přípravách k odstranění pomníku. Náčelníci OO-Stb a OO-VB, kteří o chystaném odstranění sochy byli informováni a sami se aktivně zúčastnili při odstraňování pomníku, nečinili nutná operativní opatření pro případ možných politických incidentů a neinformovali o celé věci krajské správy Stb a VB, jakož i MNB.

Příslušníci národní bezpečnosti, kteří se v Prostějově iniciativně podíleli na odstranění sochy, provádějí ve skutečnosti akci, která členům SNB nepřisluhuje. Úkolem pracovníků národní bezpečnosti je střežit dodržování zákonů, ne však nahrazovat národní výbory a orgány strany při řešení otázek, spadajících do jejich kompetence.

Během likvidace sročení obyvatelstva se příslušníci OO-Stb a OO-VB i pracovníci VKR dopustili dalších vážných politických i operativních chyb:

- 1) Pracovníci OO-Stb a OO-VB měli předvídat, že odstranění pomníku může vyvolat ve městě politické incidenty, neboť věděli, že v prostějovském okrese byl silný vliv pravicových sociálních demokratů a národních socialistů, kteří mohou působit na přežitky ve vědomí lidí.

Se strany bezpečnosti nebyla však učiněna žádná preventivní opatření. Agentura a informátoři nebyli instruováni, aby zjišťovali úmysly možných provokatérských elementů. Když došlo ke sročení obyvatelstva, nebyly na náměstí vyslány hlídky ani v civilním obleku, ani ve stejnokroji.

- Zpráva dle TRMV č. 8/56.*
- 2) Od počátku shromáždování davu na náměstí až do prvých incidentů nečinili vlastně pracovníci národní bezpečnosti žádná operativní opatření. Náčelníci OO-Stb a OO-VB byli v tu dobu ve služebních místnostech a nevěnovali pozornost zprávám podřízených orgánů, kteří je informovali o neklidu ve městě.
 - 3) Když sročení dosáhlo značných rozměrů a nakonec vyznělo v protistátní demonstraci, náčelníci OO-Stb a OO-VB neinformovali včas a objektivně své bezprostřední nadřízené orgány, ani vedení MNB.
 - 4) S likvidací sročení bylo započato teprve, když se na náměstí nacházelo na 3.000 osob a když byla bojůvkami napadena budova MNV.
 - 5) Po té se orgánové OO-Stb a OO-VB omezili na zadržení nahodilých osob, povětšinou žen a školní mládeže, nečinili však opatření, která by vedla ku zjištění iniciátorů sročení a podněcovatelů k provádění násilných nepřátelských činů.

Nepromyšlená opatření OO-Stb a OO-VB vedla k zatčení 85 osob, převážně dělnického původu, které, jak šetření ukázalo, nebyly aktivními iniciátory, a organizátory sročení.

Vedení MNB dalo na místě prozkoumat bezpečnostní situaci. Při tom bylo zjištěno, že agenturně-operativní práce OO-Stb v Prostějově je na velmi nízké úrovni. OO-Stb má celkem 5 agentů a 7 informátorů, kteří skoro vůbec nepracují. OO-Stb neznalo podrobně politický stav okresu a úmysly nepřátel lidové demokratického zřízení, protože se spokojovalo jen s poznatkem, získanými od t. zv. důvěrníků z řad stranického aktivu. Na OO-Stb jsou založeny 2 osobní a 5 skupinových svazků, na kterých se téměř nepracuje. Mezi učiteli a profesory místních škol a takéž v řadách mládeže se vůbec neprovádí agenturní práce.

Nežádoucí politické incidenty v Prostějově mohly vzniknout mimo jiné proto, že pracovníci OO-Stb neprovádějí vlastní operativní a agenturní práci a že došlo k otupení politické bdělosti příslušníků OO-Stb a VB.

Vzhledem k tomu, že náčelník OO-Stb v Prostějově ppor. Vítězslav ŠTOPL, jeho zástupce vstržm. Josef GERDA, stržm. Josef SPIŠKA, stržm. Jan FORETKA, stržm. Bohuslav KRATOCHVÍL a mstržm. Jan TRUNDA nezvládli svěřené úkoly, odvolávám je z funkce a ukládám náčelníku HS-Stb, aby je přeložil z OO-Stb v Prostějově mimo kraj Olomouc nebo do vzdálenějších okresů Olomouckého kraje a ve vlastní pravomoci je kázeňsky potrestal.

Náčelníku HS-VB ukládám, aby kázeňsky potrestal ty příslušníky OO-VB, kteří si nesprávně počínali a umožnili svou nerozhodností jednodenní trvání incidentů v Prostějově.

Narizují, aby s tímto rozkazem byli důkladně obeznámeni všichni operativní pracovníci národní bezpečnosti a aby si vzali ponaučení z chýb, kterých se dopustili pracovníci národní bezpečnosti v Olomouckém kraji.

Ukládám všem náčelníkům národní bezpečnosti, aby při čerpání poučení z tohoto rozkazu se napříště řídili těmito směrnici:

- 1) Bez prodlení a přesně podle skutečnosti je třeba hlásit krajským správám a vedení MNB všechny případy podněcování obyvatelstva ke srocení a vznikající srocení, směřující proti politice strany a vlády.
- 2) Příslušná oddělení a správy jak státní, tak i veřejné bezpečnosti jsou povinny pečlivě zkoumat a sledovat místní okolnosti a nastalé podmínky, ihned a rozhodně provádět nutná operativní opatření.
- 3) Krajské náčelníky Stb a VB, nebo jejich zástupci, jsou povinni osobně se dostavit na místa nepokojů a osobně řídit jejich likvidaci.
- 4) Při likvidaci shluknutí nepřístupovat k zadržování nahodilých diváků nebo osob na činu přímo nezúčastněných, ale soustředit se na zjištění a zadržení iniciátorů.

Ministr národní bezpečnosti

arm. gen. KAROL BACÍLEK v. r.

Obdrží:

Sekretariát ministra NB
 Sekretariáty náměstků ministra NB
 Náčelníci hlavních správ MNB
 Náčelníci krajských správ Stb a VB
 Náčelník správy NB Jáchymov
 Náčelníci okresních oddělení Stb a VB